

Пошуковий щоденник

Як було організовано нашу команду

Ольга Володимирівна Дудар, вчителька історії розповіла нам про проєкт, і ми вирішили спробувати свої сили. Семеро учнів та учениць нашого класу були учасниками олімпіади з історії та зайняли призові місця на рівні III етапу в Києві. Ми вирішили, що практичне дослідження допоможе нам краще зрозуміти, як працюють історики та журналісти.

До складу команди увійшли ті, хто хотів спробувати свої сили в проєктній роботі та спільному дослідженні теми.

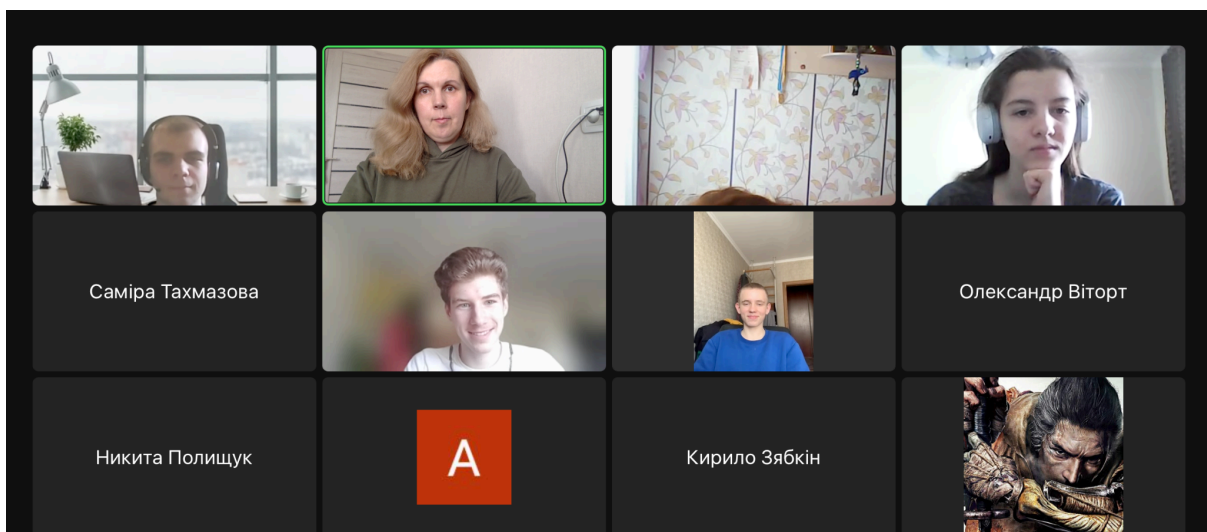
Вибір теми

Ми спочатку зібралися в класі, і обговорювали варіанти тем, які могли б дослідити. Та на уроці громадянської освіти зайшла розмова про зміни, які б ми хотіли запровадити у гімназії. Дискутуючи, ми дійшли до питання свободи учнівства і вирішили, що ця тема є актуальною. Бо реально в школах незалежної України до сих пір є залишки радянської освітньої політики: недієве самоврядування, заходи, які проводяться для звітності. В деяких школах зберігаються такі вимоги до зовнішнього вигляду, які не відповідають умовам воєнного стану.

А ще дехто з дорослих любить розповідати, як круто було в радянській школі. Тож ми вирішили, що спробуємо розвінчати міфи.

Планування роботи над проєктом

Одна з зустрічей в Zoom

Ми зустрічалися очно і з Зоот, наші однокласники і однокласниці, хто не долучився до дослідження, допомогли нам як експерти. Вони критикували тему, радили, які запитання поставити, передбачали труднощі.

Ми розділили обов'язки:

Саміра та Надя разом з Ольгою Володимирівною шукали інформацію. Це було непросто, оскільки у відкритому доступі більше популярних публікацій. Журналісти та журналістки якраз і описують найпоширеніші міфи. А от в наукових роботах більше йдеться про забезпечення умов навчання, про мову, про статус вчителя. Але є і цікавий матеріал про обмеження свободи дітей через контроль та дитячі організації: жовтеньят, піонерів та комсомольців.

Дослідження обраної теми

Пошук і опрацювання джерел та наукової літератури

Ми обрали для дослідження кілька публікацій, серед них найбільш корисними вважаємо:

Гавриленко Т. Л. Початкова освіта в УРСР у повоєнні роки: організація та зміст. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки / Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2012. Вип. 104, т. 1. С. 67–72.

Лаврут О. О. Радянська школа у другій половині 1940-х – кінці 1980-х рр.: вимір України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – історія України. – Донецький національний університет імені Василя Стуса, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Вінниця – Черкаси, 2021.

Неочікувано ми дізналися, що існувала альтернативна освіта 1940—1960-х років у західноукраїнських землях. Ми намагалися розпитати про це бабусь та вчителів, але ні в кого подібного досвіду не було. Але це цікава тема, яку ми, можливо, вивчатимемо пізніше. Якщо школа стала територією несвободи, проактивні дорослі та підлітки шукали як протистояти системі.

<https://localhistory.org.ua/texts/kolonki/alternativna-osvita-194060-kh-rokiv-kh-kh-stolittia/>

Цікаві матеріали та інформацію ми прочитали на популярних сайтах, наприклад:

Міфи про освіту в СРСР, в які досі вірять

Режм доступу - <https://ukr.media/world/453803/>

Наші інтерв'ю

Опитати тих, хто навчався в радянські часи, виявилося складним завданням.

По-перше, тільки бабуся В. Щєбляєва, пані Світлана Терейковська, погодилася на відеозапис. Вона надзвичайно цікава та активна, волонтерить, пише книги та захоплююче розповідає. До речі, ми дізналися, що її книга, “Небесна Сотня. Життєписи”, є в нашій шкільній бібліотеці. Наша команда захоплена тим, як вона підготувалася до запису.

Бабусі С. Щєпотко та Д. Охрімчука погодилися на аудіозапис. Так само і наша класна керівниця - А. Г. Бучма.

По-друге, хоча ми ставили конкретні запитання, наші респондентки переходили у вільну розповідь. І це один з моментів нашого дослідження, над яким треба попрацювати.

По-третє, не всі, до кого ми зверталися з проханням поділитися спогадами, погоджувалися спілкуватися, коли дізнавалися назву нашого проєкту. Є ймовірність, що дехто з потенційних респондентів позитивно ставиться до радянської школи і схильється до думки, що освіта в СРСР була якісною.

Оформлення результатів дослідження

Записи відео ми вирішили завантажити на Google диск та надати доступ для прослуховування. На жаль, ті, хто погоджувалися розповісти про свої шкільні роки, не хочуть публікації цієї інформації. Ми вважаємо, це теж наслідки радянщини: люди не хочуть привертати до себе зайвої уваги.

Всі свої міркування ми спробували оформити в есе. Воно не є ідеальним науковим дослідженням, проте може стати основою для якісного науково-популярного відео. Але для розробки сценарію його необхідно переформатувати.

Завдяки допомозі Ольги Володимирівни Дудар та її колег, ми зробили коротке промо-відео. Якщо воно викличе позитивну реакцію глядацтва, ми

спробуємо зробити ширше пояснення і мотивувати глядачів на власні дослідження.

Рефлексії учасників проекту

Ми ще обмірковуємо результати, бо включилися в роботу тільки на початку березня. Тож нам не вистачило часу все зробити так якісно і ґрунтовно, як ми попередньо планували.

Якщо конкурс буде у наступному році і ми матимемо можливість долучитися - важливо мати більше часу та чіткіше спланувати роботу.

Основним координатором проекту була Софія Щепотко, але їй важко справлятися з усім самій, тож частину технічних моментів взяла на себе Ольга Володимирівна. Ми маємо навчитися швидко вирішувати технічні задачі.

Дослідження було цікавим, а обговорення показали, що ми мало уявляємо собі як навчалися наші бабусі і дідусі. Бо батьки вже менше застали радянську школу, або навчалися при СРСР перші роки. Тож на їхні уявлення теж вплинули фільми та книги.

Але освіта - це сфера формування людини, на яку суттєво впливає держава. Тому важливо обговорювати трансформації, які відбулися у сфері шкільної освіти і надалі витискати звідси "радянщину".

Що нам вдалося?

Поспілкуватися з бабусями та умовити класну керівницю поділитися спогадами. Цікаво, що люди не вірять у важливість своїх спогадів.

Інакша ситуація зі Світланою Анатоліївною Терейковською, бо вона сама працює з подібним матеріалом. Було б добре умовити її дати дозвіл на публікацію відео.

Чого ми навчилися?

- *Обговорювати спільні дії, узгоджувати графіки роботи.*
- *Уважно читати дослідження і шукати потрібні матеріали.*
- *Слухати спогади та аналізувати почуте.*
- *Домовлятися про інтерв'ю.*

Що можна було зробити по іншому?

Ми вважаємо, що треба більше читати про дослідження у сфері усної історії. Якби ми мали більше досвіду підготовки записів інтерв'ю та їхньої обробки, ми б отримали більше цікавого матеріалу.

Важливо також працювати над умінням комунікувати з іншими і бути переконливими: тоді ми зможемо отримати більше свідчень.

Як ми можемо використати дослідження

- *Розробити сценарій довшого відео.*
- *Презентувати відео у гімназії та обговорити його з тими, хто цікавиться історією.*
- *Заохочувати інших учнів та учениць до спілкування зі старшими та запису їхніх спогадів на актуальні теми.*
- *Спонукаати тих, хто цікавиться психологією, долучитися до дослідження цієї теми та поглибити її вивчення.*